

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि (हर्टिकल्चर समूह), वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्माक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ - लिखित परीक्षा

भाग २ - अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	परीक्षा प्रणाली	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णा ङ्क
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र व्यवस्थापन	१०	१०×५=५०	छोटो छोटो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	५	५×१०=५०	लामो उत्तर	१.३० घण्टा	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		४	४×१५=६०	विश्लेषणात्मक समीक्षा	३ घण्टा	१००	४०
			२	२×२०=४०	विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर			

- माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ । यसैगरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ ।
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान ।
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम ।
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव ।
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका ।
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति २०६४ ।६ ।२९ गते

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि (हर्टिकल्चर समूह), वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्माक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र खण्ड (क) प्रशासन र व्यवस्थापन

अङ्क - ५०

१. राज्य र सरकार
 - १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.२ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - १.३ विद्यमान नेपालको संविधान
२. सार्वजनिक प्रशासन
 - २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
 - २.२ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू
 - २.३ आर्थिक प्रशासन- बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
३. व्यवस्थापन
 - ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा
 - ३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्व
 - ३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
४. विकासका आयामहरू
 - ४.१ विकास प्रशासनको अवधारणा
 - ४.२ विकासमा जनसहभागिता
 - ४.३ आवधिक योजना
 - ४.४ दिगो विकास
 - ४.५ विकेन्द्रीकरण
 - ४.६ गरीबी निवारण
 - ४.७ सुशासन
 - ४.८ विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.९ जनसंख्या र बसाँईसराई
५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार
 - ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
 - ५.२ कानुनी राज्य
 - ५.३ मानव अधिकार
 - ५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
 - ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
 - ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
६. नेपाली समाज र यस्को बनोट
 - ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
 - ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू

९ समाप्त ९

1 Horticulture policy and strategy

- 1.1 History, objective, role, impact, importance, scope and activities of horticultural research and development plan and programs in Nepal
- 1.2 Review of limitations and achievements of Horticulture Development in Nepal.
- 1.3 National and international linkages for horticultural research and development
- 1.4 Prioritization of horticultural crops for research and development in Nepalese context
- 1.5 Present situation and distribution of major Fruits, Vegetables, Spices, plantation crops and Ornamental plants in Nepal
- 1.6 Horticulture Extension and Training Program
- 1.7 Major constraints to horticultural crop production in Nepal and possible remedies
- 1.8 Prospects of horticultural crop production in Nepal
- 1.9 Horticultural Project Planning and Management
- 1.10 Concept of pocket-package programme, satellite farming and commercial farming
- 1.11 Role of horticulture in poverty alleviation, food security, environment protection and income generation in Nepal

2 Acts and Policies (Relevant Sections Only)

- 2.1 Nepal Agriculture Perspective Plan (APP), 2050
- 2.2 Current Periodical Plan with special reference to horticulture
- 2.3 National Horticulture Policy, 2061
- 2.4 Horticulture Master Plan, 2047
- 2.5 Agro-diversity Policy 2063
- 2.6 Agri-Business Promotion Policy, 2063
- 2.7 National Coffee Policy
- 2.8 National Tea Policy
- 2.9 National Fertilizer Policy, 2058
- 2.10 Present Constitution of Nepal
- 2.11 Food Act, 2023
- 2.12 Seed Act, 2045
- 2.13 NARC Act, 2048
- 2.14 Civil Service Act, 2049
- 2.15 Civil Service Regulation, 2050
- 2.16 Local Governance Act, 2055
- 2.17 Nepal Agriculture Services Regulations, 2050
- 2.18 Financial Regulation, 2064
- 2.19 Plant Protection Act, 2064

3 General Horticulture

- 3.1 Existing horticultural crop production zones and potential areas of the country
- 3.2 Present horticultural crops production, supply, demand, export and import situation in Nepal
- 3.3 Scope and limitations of floriculture development in Nepal
- 3.4 Bio-diversity and its protection
- 3.5 Farmer's cooperative and women's participation in horticulture

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि (हर्टिकल्चर समूह), वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्माक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 3.6 Horticultural farm management system in Nepal
- 3.7 Existing horticultural farms/stations and their use in Nepal

4 Special topics with reference to horticulture

- 4.1 GATT
- 4.2 SAFTA
- 4.3 TRIPP
- 4.4 Intellectual Property Right (IPR)
- 4.5 Patent Right
- 4.6 World Trade Organization (WTO) - general
- 4.7 Role of private sector in horticulture development
- 4.8 UPOV
- 4.9 Sue generics

5. Scope and importance of high value horticultural crops and variety releasing system

- 5.1 Elements of horticultural commodities
- 5.2 Value chain approach
- 5.3 Crop varietal selection processes – a) conventional and b) participatory
- 5.4. Varietal releasing system in Nepal

९ समाप्त ९

नमूना प्रश्नहरू (Model Questions)

प्रथम पत्र : खण्ड (ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय -

५० अङ्क

(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	लामो उत्तर	५ प्रश्न × १० अंक = ५० अंक

1. Current production and productivity of apple is inadequate and of poor quality and has to import to meet the demand of Nepalese people. What policies are needed to reform so that import is gradually reduced? 10
2. What is mean by commercial farming and what are the elements of it for successful commercial farming. 10
3. Farmers managed farms are better than those of government farms. Identify the constraints and provide a suitable and sustainable model of horticulture farm management. 10
4. List five best high value horticulture commodities for various horticulture zones of the country along with suitable and recommended cultivars. 10
5. Horticultural crops are income generating commodities suitable for poverty reduction and improving food security of small farmers. Illustrate your answer with five examples. 10